

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ТРАНСПОРТУ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ МЕТОДИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ ВИКЛАДАЧІВ
«ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В УМОВАХ ВІЙНИ

ЗБІРНИК ТЕЗ

м. Чернігів, 21 листопада 2023 р.

ЗМІСТ

Секція 1

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Легошина Олена Леонідівна

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ, ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ
КРЕДИТНОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ..... 8

Секція 2

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Доман Еліна Юрївна

INTERTEXTUALITY IN ADVERTISING TEXTS 10

Колесниченко Ганна Іванівна

УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ У МЕНЕДЖМЕНТІ..... 12

Кукулюк Кіра Олександрівна, Петровська Вікторія Олександрівна

РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ 14

Лісова Марина

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ НЕСТАНДАРТНИХ ВИДІВ МАРКЕТИНГУ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ 16

Шам Владислав Ігорович

ЛІЗИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ..... 18

Секція 5

ЕКОНОМІКА ПРОМИСЛОВОСТІ

Леся Зубчик, Тамара Лошик

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ 20

Лісовий Єгор

ЕНЕРГЕТИЧНЕ ГОСПОДАРСТВО ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА
ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ 22

Секція 6

ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Люш Вероніка

ФІНАНСУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ СТАРТАПІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ 25

Ступаченко Ольга Михайлівна

КЛАСТЕР ЯК ЗАСІБ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ 27

Секція 7

ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Кожедуб Тетяна, Петровська Вікторія

ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 29

Піщолка Ірина Анатоліївна

РОЛЬ ВИКЛАДАЧІВ У СТВОРЕННІ ПСИХОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО
ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА 32

Попова Галина, Коньков Євген

БОРОТЬБА З БІДНІСТЮ ТА НЕРІВНІСТЮ
В РОЗВИНЕНИХ ТА РОЗВИВАЮЧИХ КРАЇНАХ 34

Попова Галина, Щербак Вікторія

ІНФЛЯЦІЯ ЯК ПРОЯВ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ 36

Ходзинська Олена Олександрівна

ДИТЯЧА БІДНІСТЬ: ВПЛИВ ВІЙНИ
НА СТАН ДОМОГОСПОДАРСТВ З ДІТЬМИ 38

Секція 8

ТУРИЗМ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА

Зуйкова Олена Вікторівна, Дубіна Анна Костянтинівна

ЯКІ ЗМІНИ ВІДБУЛИСЯ В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННІЙ СПРАВІ
ПІСЛЯ ПОЧАТКУ ВІЙНИ 41

Корнійчук Ірина

ВПЛИВ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ НА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННУ СПРАВУ
В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ 43

Портна Юлія Олександрівна, Кишко Анастасія Андріївна

ТУРИЗМ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ЧАС 45

Портна Юлія Олександрівна, Парган Валерія Сергіївна

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ
ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ 47

Секція 9

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

<i>Мовчун Леся Олександрівна</i> ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ В УКРАЇНІ	50
<i>Науменко Ольга Миколаївна</i> ЗМІНИ В ОПЛАТІ ПРАЦІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	52
<i>Ренська Ірина</i> ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ПОТРЕБ ЗСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	54

Секція 10

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ

<i>Гревцов Арсеній Григорович</i> ПРАВИЛА АРЕШТУ РАХУНКІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	56
<i>Дубіна Анна Костянтинівна</i> РОЛЬ БАНКІВ У ВОЄННИЙ ЧАС	58
<i>Кальченко Ольга Миколаївна, Максименко Роман Володимирович</i> АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	60
<i>Михайленко Анна Михайлівна</i> СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	62
<i>Попова Галина, Єрема Костянтин</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОГО БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ	64

Секція 11

ЛОГІСТИКА ТА ТРАНСПОРТ

<i>Бала Віталій Зіновійович</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	66
<i>Балюк Тетяна Іванівна</i> РОЗВИТОК ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	72
<i>Богдан Анатолій Петрович</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ У ВОЄННИЙ ЧАС	74
<i>Ковальова Тетяна Іванівна</i> ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ У СФЕРІ ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ЯКІ ЗМІНЯТЬ ГАЛУЗЬ У 2023 РОЦІ	76
<i>Король Яшар Аріфович</i> ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ПОЛОМКИ ХОДОВОЇ ЧАСТИНИ.....	78

<i>Лотоцька Вікторія Миколаївна</i> РОЛЬ СКЛАДСЬКОЇ ЛОГІСТИКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	80
<i>Панасюк Аліса</i> ТРАНСПОРТНА СИСТЕМА ВІННИЧЧИНИ, ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗНАЧЕННЯ	81
<i>Петров Юрій Сергійович, Віткова Олександра Сергіївна</i> ЗАСТОСУВАННЯ ШІ НА ЗАНЯТТЯХ З ДИСЦИПЛІН СПЕЦІАЛЬНОСТІ 275 ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ	84
<i>Поцелуйко Ірина Володимирівна</i> ІНТЕРМОДАЛЬНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ.....	86
<i>Сачук Катерина Василівна</i> ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ МИТНИЦЬ В УКРАЇНІ	88
<i>Трусевич Олена Вячеславівна, Михайленко Анна Михайлівна</i> ЗМІНИ У СФЕРІ ЛОГІСТИКИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	90
<i>Щербакова Вікторія Володимирівна</i> МІЖНАРОДНА ЛОГІСТИКА ЯК КЛЮЧОВИЙ АСПЕКТ ГЛОБАЛЬНОГО БІЗНЕСУ	92

Секція 12

МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

<i>Волошин Дмитро Миколайович</i> ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ У ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	94
<i>Поцелуйко Ігор Володимирович</i> ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	96

Секція 13

ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА, ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

<i>Биконя Домініка Сергіївна</i> ХАРАКТЕРНІ РИСИ КОЗАЦЬКОГО БАРОКО НА ПРИКЛАДІ БУДИНКУ ПОЛКОВОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ В ЧЕРНІГОВІ.....	98
<i>Вихор Ірина Сергіївна</i> ЗНИЩЕННЯ ЄВРЕЙСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ КОЗЕЛЬЦЯ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ	101
<i>Джигун Маргарита Андріївна</i> СТОРІНКАМИ ВИНИКНЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ КЄМГ	104
<i>Зіберт Марі Мішель</i> КОРЮКІВСЬКА ТРАГЕДІЯ 1943 РОКУ	106

<i>Зайко Сергій Юрійович</i> ДЕМОКРАТІЯ В УКРАЇНІ ПЕРІОДУ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ ТА ГЕТЬМАНЩИНИ	108
<i>Кухаренко Ганна</i> ПИЛИП МОРАЧЕВСЬКИЙ – УКРАЇНСЬКИЙ ПРОСВІТИТЕЛЬ, ПЕДАГОГ ТА ПИСЬМЕННИК	110
<i>Омельченко Інна Віталіївна</i> НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ РОЗРОБКИ ЗАГАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	113
<i>Решотнік Вероніка Володимирівна</i> БІЙ ПІД КРУТАМИ: ГЕРОЇЧНИЙ ВЧИНОК ЧИ ТРАГЕДІЯ.....	115

Секція 15 СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

<i>Друшляк Тетяна Петрівна</i> РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ.....	117
<i>Іванов Володимир Володимирович</i> СЕРВІС ELESTUDE ЯК ІНТЕРАКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО.....	120
<i>Пальоха Ольга Вадимівна, Жигун Вікторія Григорівна, Клязника Тетяна Олександрівна, Колейко Вікторія Юріївна</i> ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН У КОЛЕДЖІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	122
<i>Савчук Анжеліка Миколаївна</i> БЕЗБАР'ЄРНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В УМОВАХ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ	125
<i>Ющенко Ірина Миколаївна</i> ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ І МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	127

СЕКЦІЯ 6

ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 658:355.01(477)

Люш Вероніка,

студентка,

*ВСП «Чернігівський фаховий коледж
інженерії та дизайну*

Київського національного

університету технологій та дизайну»

ФІНАНСУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ СТАРТАПІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Ключові слова: стартап, інвестиції, інвестиційна активність, фаундери, грантові програми.

Півтора року повномасштабної війни в більшості негативно вплинули на бізнес в Україні, проте проекти які закрилися можна перерахувати на пальцях, а нових стартапів налічується понад 80.

Під час повномасштабної війни, попри постійні ракетні удари та атаки дронів-камікадзе, український бізнес продовжує працювати. Більше того, майже 150 000 сміливих підприємців, в першу чергу молодих, започаткували нові проекти з моменту російського вторгнення. IT-бізнес та технологічні стартапи стали чи не основним напрямом розвитку української економіки та інвестиційної активності у військовий час [2].

Українська молодіжна стартап-спільнота зіткнулась із низкою викликів: війна, неможливість виїхати у пошуку інвестицій, внутрішні інвестори або збідніли, або направляють кошти на волонтерство. Але є інший фактор – велика увага до України як країни й до всього українського в тому числі [1].

Це тяжка праця і не тільки підтримувати свій бізнес на плаву, а й розвивати його під час війни. Щоб вижити у таких непростих умовах, все більше українських підприємців звертають свою увагу на міжнародні ринки та шукають там споживачів і інвесторів. Як свідчать дані дослідження Mastercard SME Index, 28% українських МСБ вже розширили свою діяльність на закордонного споживача, і ще 21% планують почати це робити у майбутньому. В якості основних бар'єрів, які заважають вийти на іноземні ринки, підприємці вказують нестачу фінансових ресурсів та профільних знань [2].

Основним джерелом фінансування українських стартапів є кошти підприємців та доходи, які вони отримують.

В середньому в Європі самофінансування є характерним для двох третин стартапів. Однак війна, руйнування логістичних зв'язків, скорочення

можливостей споживачів та інші не менш неприємні фактори суттєво скоротили як прибутки стартапів, так і власні заощадження фаундерів. 99% з них заявили, що потребують фінансової підтримки. Попри велику кількість заяв про бажання підтримати українську стартап-спільноту з боку міжнародних інвесторів та іноземних компаній, пошук фінансування залишається досить важкою мандрівкою [2].

Досвідчені інвестори впевнені, що на первинному етапі розвитку проекту найпростіше та найбезпечніше отримати гроші від родини, друзів або «дурнів».

Fools у цьому випадку – люди, які не мають досвіду в інвестуванні та можуть не розуміти ризиків, пов'язаних з інвестиціями. Це коло людей може не питати у вас бізнес-план і бути готовим до того, що не зможе повернути інвестовані гроші. Вони як правило дають гроші не через те, що вірять у проєкт, а тому, що вірять у вас. Тому вони не вимагають прописаний бізнес-план чи докладні презентації або звіти. У стартапера може бути лише ідея: без досвіду, обладнання та ресурсів.

Воєнний стан обмежив чоловіків у пересуванні та значно ускладнив процес пошуку фінансування проєктів за межами України. Проте відкрив інші можливості – наразі існує багато грантових програм для українців, які надають безповоротне фінансування для відкриття та підтримки власної справи [1].

Одним з варіантів, де українські стартапи можуть отримати допомогу, є окремі грантові програми від глобальних компаній. Про прагнення допомогти українцям на початку війни оголосили чимало міжнародних бізнесів. На практиці, така підтримка надається переважно у вигляді безкоштовного користування сервісами цих компаній та обмежена як у часі, так і у кількості стартапів, які можуть взяти в ній участь [2].

Обмеженість державних програм під час війни та короткостроковість грантів змушує все більше українських фаундерів шукати фінансування поза межами України. Але важливо пам'ятати, що найкращим джерелом фінансування бізнесу завжди є клієнти, а не зовнішні інвестиції. Занадто багато фаундерів на старті роблять помилку, вкладаючи всі свої зусилля в розробку продукту та пошук інвесторів, а не в продажі та розвиток клієнтської бази. Бізнес буде успішним доти, доки ваші споживачі платять розумну ціну за продукт, і кількість таких клієнтів зростає [3].

Український бізнес у 2023 році переживає важкий, але стійкий період розвитку на який впливають різноманітні фактори, але українські стартапи та компанії демонструють дивовижний ріст. Загалом, перспективи українського бізнесу обіцяють бути перспективними завдяки талановитим підприємцям, інвесторам та інноваційним технологіям [2].

Список використаних джерел

1. Остафієва Олеся. Василевська Мія. Як під час війни шукати фінансування українським стартапам: гайд по місцях, «де гроші лежать». URL: <https://proit.org.ua/iak-pid-chas-viini-shukati-finansuvannia-ukrayinskim-startapam-ghaid-po-mistsiam-die-ghroshi-liezhat/>
2. Український бізнес під час війни: приклади успішних проєктів. URL: <https://cases.media/article/ukrayinskii-biznes-pid-chas-viini-prikladi-uspishnikh-proyektiv>
3. Шкіль Любомир. Фінансування українських стартапів під час війни: де шукати інвестиції. URL: <https://ain.ua/2022/11/16/finansuvannya-ukrayinskyh-startapiv-pid-chas-vijny/>

Ренська Ірина,

викладач-методист

*ВСП «Чернігівський фаховий коледж
інженерії та дизайну*

Київського національного

університету технологій та дизайну»

ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ПОТРЕБ ЗСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ключові слова: транспортні засоби.

В умовах війни із окупантами бізнес все активніше долучається до допомоги армії, й не тільки коштами, а й майном. Нашій армії потрібна не тільки зброя, а і транспорт. Попитом у військових користуються вантажні автомобілі, фури, фургони, тягачі, автомобілі високої прохідності. Найбільш затребувані – мікроавтобуси (причому як легкові, так і вантажні).

На часі є питання щодо передачі для військових формувань транспортних засобів, як тих, що належать підприємствам, так й тих, що підприємства готові придбати та передати відповідним військовим формуванням. ля виконання бойових завдань. Транспортні засоби забезпечують мобільність та швидкість на війні, це конвертується у врятовані життя.

Передача транспортних засобів на користь військових формувань можлива із залученням благодійних організацій або в межах програм мобілізації.

Благодійна передача авто та пального – актуальне питання сьогодення. Це і документальне оформлення, і бухгалтерський та податковий облік. Підприємство повинно правильно і своєчасно оформити цю операцію, щоб мати максимально позитивний ефект.

Під час військового стану можемо стикнутися з випадками передачі авто для потреб ЗСУ: примусове відчуження майна, вилучення майна, добровільна передача.

Ініціатором вилучення є військова частина, підрозділ ЗСУ, військове керівництво. Обов'язкове оформлення Актом вилучення. Передбачається можливість повернення майна або подальша компенсація вартості. Податкові наслідки – пільги у разі вилучення без умов подальшої компенсації [2].

При добровільній передачі ініціатором є підприємство. Загальні вимоги щодо документального оформлення – первинні документи для врахування операції в обліку. Передача без подальшого повернення та/або компенсації [1]. Податкові наслідки – пільги у разі документального підтвердження статусу отримувача (із «пільгового» переліку ПКУ) [3].

Документальне оформлення передачі транспортних засобів та паливно-мастильних матеріалів:

– документ, на підставі якого здійснюється благодійна допомога – договір про пожертву, лист-звернення від військової частини;

– погодження керівника підприємства – акт (розпорядження) керівника про здійснення допомоги;

- первинні документи щодо здійснення допомоги - банківська виписка щодо перерахування грошей, акт приймання-передачі товарно-матеріальних цінностей, основних засобів;

- технічна документація - техпаспорт, інструкції, інші технічні документи щодо переданого транспортного засобу;

- документ про оцінку товарно-матеріальних цінностей, основних засобів - оціночний акт (за наявності), акт комісії підприємства про оцінку, витяг із фінансової звітності про балансову вартість бухгалтерська довідка;

- документ, який підтверджує статус отримувача - витяг із Реєстру неприбуткової організації.

Передана благодійна допомога є витратами підприємства, незалежно від категорії отримувача - ЗСУ, інші «спецотримувачі» чи неприбуткові організації.

Непоодинокі випадки, коли авто від вибухової хвилі внаслідок удару ворожої ракети або уламків снаряду стає повністю непридатним для використання. У разі знищення або пошкодження внаслідок збройної агресії транспортного засобу необхідно якнайшвидше зафіксувати факт завдання шкоди та слід замовити експертизу, під час якої експерт робить висновок щодо розміру збитків, спричинених транспортному засобу.

Райони проведення воєнних (бойових) дій у період дії воєнного стану визначаються відповідно до законодавства. Керівники підприємств у разі встановлення фактів викрадення (розкрадання), нестачі, знищення (псування) майна можуть прийняти рішення про проведення інвентаризації такого окремо визначеного майна на день встановлення таких фактів.

Підприємства, що знаходяться на тимчасово окупованій території проводять інвентаризацію у випадках, обов'язкових для її проведення, тоді, коли стане можливим забезпечити безпечний та безперешкодний доступ уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку.

Але інформація про активи, до яких неможливо забезпечити безпечний та безперешкодний доступ не можуть бути документально підтверджені у зв'язку з відсутністю доступу. Підприємства, повинні провести інвентаризацію станом на перше число місяця, що настає за місяцем, в якому з'явилася можливість доступу до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, та відобразити результати інвентаризації у бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду.

ПДВ не нараховують при ліквідації, зв'язку з їх знищенням або руйнуванням унаслідок дії обставин непереборної сили.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05.07.2012 № 5073-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
2. Закон України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» від 17.05.2012 № 4765-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/2755-17>

УДК 377.04

*Савчук Анжеліка Миколаївна,
викладач-методист,
ВСП «Чернігівський фаховий коледж
інженерії та дизайну
Київського національного університету
технологій та дизайну»*

БЕЗБАР'ЄРНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В УМОВАХ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ

Ключові слова: безбар'єрність освіти, недискримінаційний простір, ментальне здоров'я в умовах війни.

Безбар'єрність – це мозаїка у масштабі всього суспільства. Вона складається з багатьох речей: великих і маленьких. Це і зручність наших міст, і коректне спілкування з людиною незалежно від її особистих рис, і турбота про ментальне здоров'я. Це доступна освіта, культура та працевлаштування для людей будь-якого віку [2]. Безбар'єрність – це коли ти не байдужий до проблем інших, особливо, коли в країні війна.

Освіта є одним з найпотужніших каналів продукування стереотипів і дискримінації та в той же час є ідеальною зброєю, здатною подолати будь-які стереотипи і упередження та викоринити дискримінацію. Основними перешкодами у створенні безбар'єрного, недискримінаційного простору в закладі фахової передвищої освіти в умовах війни є:[3]

– соціальні – стереотипи і упередження, відсутність даних або недостатня кількість даних про реальні потреби різних груп людей за статтю, віком, майновим становищем тощо;

– організаційні – розташування, розклад занять, логістика/транспорт, бюрократичні процедури;

– особисті – економічні та фінансові можливості, стан здоров'я, релігійні переконання, національні традиції, велика кількість дітей у родині, кількість вільного часу поза школою тощо. Прикладом може бути ситуація, коли на захід потрібно прийти у певному одязі, а у окремої групи студентів через фінансовий стан родини немає такої можливості. І тут перше, що має з'ясувати коледж для забезпечення безбар'єрності освіти – чи мають такі упередження учасники освітнього процесу. Ми всі маємо припущення й певні упередження, які формують культурне середовище, поведінка, сфера діяльності, робоча атмосфера. Навіть якщо здається, що ставлення до всіх однакове, а припущення відповідають дійсності, завжди варто це перевіряти, поставивши припущення під сумнів. Допомогти в цьому можуть спостереження, моніторинги та опитування учасників освітнього процесу [3].

В умовах неспровокованої воєнної агресії з боку росії, постійних загроз ракетних ударів та нальотів БПЛА, на шляху створення безбар'єрного освітнього середовища в фаховому коледжі стає проблема ментального здоров'я як здобувачів освіти, так і самих освітян! Психіка дитини дивовижна: з одного боку – вразлива до

стресів та подразників. З іншого – неймовірно пластична, легше адаптується до обставин та швидше відновлюється. Завдання викладача, закладу освіти – допомагати своїм вихованцям постійно підлаштовувати свій ментальний приймач під різні обставини. Звісно, така допомога може бути лише тоді, коли педагоги самі вміють дати раду своїм емоціям.

В поточному навчальному році наш коледж працює в змішаному режимі. В період онлайн навчання доступність та неформальність практичного, лабораторного заняття забезпечується можливістю використання безкоштовних віртуальних лабораторій [1] в будь-який зручний час. Але коли під час аудиторного навчання лунає сигнал повітряної тривоги – всі здобувачі освіти разом з викладачами переходять до укриття. Для студентів першого курсу, багато з яких є іногородніми, ситуацію тривожності і невпевненості ми долаємо за допомогою «Аптечки швидкої психологічної самодопомоги» [4]. Вона розроблена в pdf-форматі, її легко завантажити на смартфоні і завжди тримати під рукою та використовувати за необхідністю. В аптечці зібрані прості вправи для заспокоєння та поради для стійкості. Вона буде корисною всім, хто рідко чи часто відчуває емоційне спустошення, втому, напругу в тілі, паніку, злість сум. В перший місяць вересня під час перебування в укритті для студентів молодших курсів ми пропонували вправи з аптечки – «Струси з себе стрес», «Прогулянка по колу». Це по-перше дійсно впливає на емоційний стан підлітка, відволікає від тривожних думок; по-друге – спонукає до більш тісного знайомства з новими людьми, згуртовує. Зрештою, в коледжі ми створюємо умови, за яких наші студенти не лише здобувають фах, а і зберігають своє ментальне здоров'я для перемоги над ворогом.

Список використаних джерел

1. Савчук А. Можливості віртуальних лабораторій під час викладання загальнотехнічних дисциплін. *Фахова передвища освіта*. 2023. №1. С. 88-90.
2. БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ. Громадська організація. URL: <https://bbu.org.ua/> (дата звернення 17.11.2023).
3. Вергун Ю. Як створити недискримінаційне середовище в закладі освіти. URL: <https://edirshkoly.expertus.com.ua/> (дата звернення 17.11.2023)
4. ТИ ЯК? Всеукраїнська програма ментального здоров'я. URL: <https://www.howareu.com/> (дата звернення 16.11.2023).